

A lantos cárné

Egyszer volt, hol nem volt,
volt egyszer egy cár, s annak egy
szépséges, okos, jólelkű felesége.
A cárné számos erénye mellett
még lanton játszani is igen
szépen tudott.

Egy nap a cár elhatározta,
hogy keletre utazik, de az egyik
idegen országban a szultán
katonái elfogták, s sötét töm-
lőcbe vetették. Amikor a szul-
tánnak tudomására jutott,
hogy egy cár a foglya,
a minisztereivel együtt

elhatározta, hogy váltságdíjat követel a szabadon bocsátásáért, s levelet küldött a cárnénak: „Ha viszont kívánod látni a férjurodat, rögvest indíts útnak három arannyal és drágakövekkel megrakott hajót kelet felé, s küldd el az egyik hajón a legifjabb hercegnőt is, hogy a szultán egyik felesége lehessen.”

Hosszan tanakodtak a cári udvarban, vajon elfogadják-e a kemény feltételeket. A cárné hallani sem akart róla, hogy a követeléseket teljesítsék, hiszen úgy az egész kincstár kiürült volna, s legkisebb leányát is elvesztette volna.

– Ha nem engedelmeskedünk, a cár életével játszunk! – mondták neki az udvaroncok.

– Bízátok csak énrám! – felelte határozottan a cárné. – Várjátok bizakodva a hazatérésemet.

Nem árulta el senkinek, mire készül, csak bezárkózott a szobájába, levágta hosszú haját, apródruhát öltött, aztán fogta a lantját, s elindult kelet felé. Mikor a szultán birodalmába ért, nyomban kérte, hogy vigyék az uralkodó színe elé. Akkor aztán így szólt:

– Híres-neves lantjátékos vagyok. A nagy Oroszországban számos udvart megörvendeztettem már

a játékkal, s ha érdeemesnek találsz arra, hogy meghallgass, ígérem, nem fogod megbánni.

A szultán engedélyt adott a muzsikáláshoz, s mikor az alapród befejezte játékát, így kiáltott fel:

– Micsoda lantjáték! Igen nagy élvezettel hallgattam a muzsikádat. Szeretném, ha itt maradnál nálam a palotában, és nap mint nap megörvendeztetnél a játékkal. Ha mindennap hallgathatom a muzsikádat, meglásd, nem leszek hálátlan!

Így aztán a cárné jó darabig a szultánnál maradt. Végig férfinak adta ki magát, s egyre nagyobb szeretet övezte az udvarban. Időközben igyekezett megtudni, kik lehetnek a szultán legfontosabb foglyai, s hol lehetnek a rabok bezárva. Mikor már vagy egy hónapja a palotában lakott, egy nap így szólt az uralkodóhoz:

– Méltóságos szultánom, itt az ideje, hogy visszatérjek szülőföldemre. Köszönetet mondok vendégszeretetedért, sohasem fogom elfelejteni a jóságodat!

Nekibúsult a szultán, s így felelt:

– Kérve kérlek, maradj nálam még egy évig!

– Lehetetlen.

– Fél évig!
– Nem lehet.
– Egy hónapig legalább!
Bizony mondom, nem fogsz
csalódni nagylelkűségem-
ben! Bármit kérhetsz,
amit csak kívánsz!

– No, akkor én
bizony az egyik fog-
lyodat szeretném, azok közül, akiket váltságdíjra vár-
va tartasz fogva börtönödben. Szívesen kiválasztanám
közülük az egyik földimet.

A szultán azon nyomban megparancsolta az örök-
nek, hogy vigyék a lantost a börtönhöz, s hagyják,
hogy kiválasszon egy rabot, akit magával vihet, bárki
legyen is az. A cárné sietve végignézett a rabokon, s el-
ső pillantásra felismerte hitvesét. A cár nem ismert rá
férfinak öltözött feleségére, de így is igen örvendett,
mikor meghallotta, hogy a szülőföldjéről érkezett
muzsikus a szultán engedélyével őt is magával viheti.

A szultán állta a szavát: ellátta őket minden jóval
a hosszú útra, azután nehéz szívvel búcsút vett

a lantostól. Ám mielőtt
végleg elbocsátotta
volna, kérve kérte, hogy
legalább utoljára muzsi-
káljon még neki egyet. A lantos kötélnek állt, és ját-
szani kezdett.

Hallotta a muzsikaszót a cár is, s gondolta magá-
ban: „Ennek az embernek a játéka a feleségem lant-
jának édes hangjára emlékeztet. Sőt mi több, éppen
ez a dal volt az ő kedvence is. De minek is emléke-
zem ilyesmire? A cárné bizonyosan már réges-régen
elfeledett engem, s magára hagyta fiaimat s a népe-
met is.”

A hosszú hazaút alatt a lantos keveset szól, de a cár, ahogy tanakodott, egyre inkább meghatódott azon, amit az idegen tett érte.

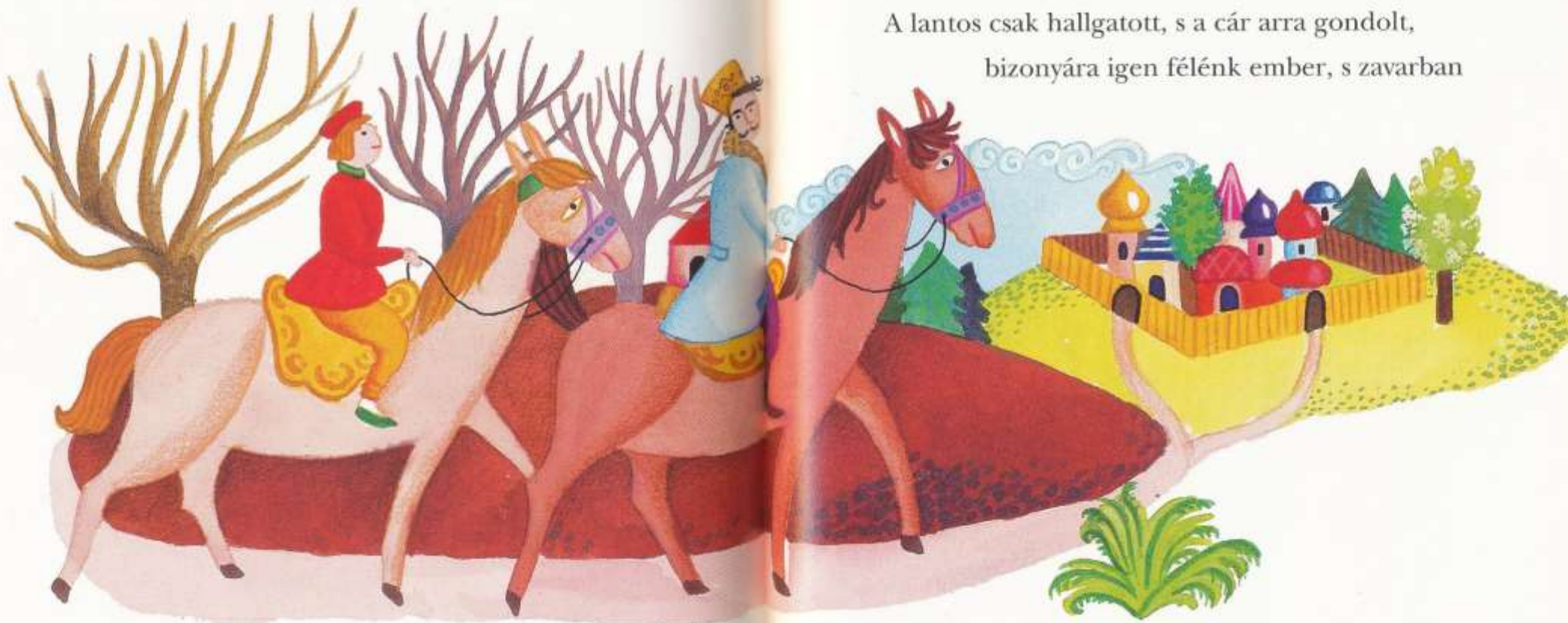
– Hiszen temérdek kincset is kérhettél volna – mondta neki –, de te inkább azt választottad, hogy visszaadod egy földidnek a szabadságát. Ezt soha nem fogom elfeledni neked. De azt sem feledem soha,

milyen rútul elbántak velem az udvaroncaim meg a feleségem!

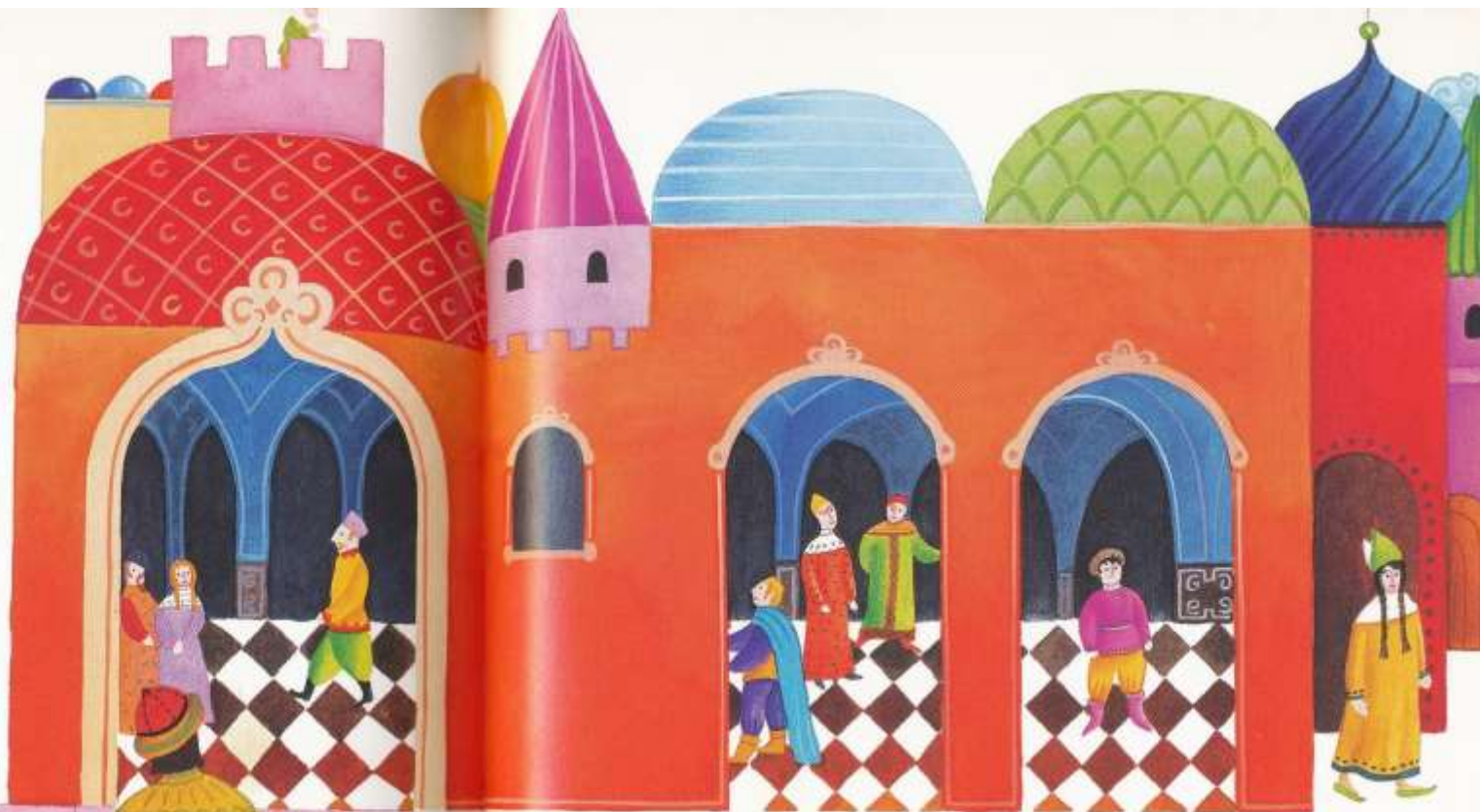
– Mit hánysz a szemükre? – kérdezte a másik.

– Nem feleltek semmit arra a levélre, amelyben a szultán váltságdíjat kért értem. Eszük ágában sem volt eleget tenni a követeléseinek. Hagyták, hogy a tömlöcben sínylődjek. Ha te nem jössz, hamarosan meghaltam volna.

A lantos csak hallgatott, s a cár arra gondolt, bizonyára igen félénk ember, s zavarban

van az uralkodó jelenlétében. Mikor a palotához értek, az udvaroncok ujjongva fogadták a cárt, a lantosnak pedig egyszerűben nyoma veszett. A cár azonban ezt észre sem vette, olyan szörnyen haragudott a feleségére meg az egész udvartartásra.

– Hol a feleségem? – kérdezte mennydörgő hangon.

– Felség – felelt a bojárok legbátrabbika –, mikor a szultán levele megérkezett, a cárné megparancsolta a bojároknak, a lovagoknak, a pópáknak meg a teljes koronatanácsnak, hogy a levelet válasza se méltassák, s hogy a dolgot bízzák csak őrá. Azután úgy eltűnt, hogy azóta sem látta senki, s mindmáig nem is tért haza.

– Bánom is én! – kiáltotta a cár mérgesen. – Csak egyvalakinek van helye immár a szívemben. Őneki mindenemet odaadnám, amit csak kérne. Ő pedig nem más, mit egy zenész, aki a szultán udvarában játszott. Mikor tudomására jutott, hogy egy földije a tömlöcben sínylődik, a szultánnak tett szolgálataiért cserébe a rab szabadon bocsátását kérte, pedig ki tudja, mennyi temérdek kincssel halmozhatta volna el az uralkodó. Ő az én megmentőm. De hová tűnt? Miért nem látom? Hiszen arra kértem, hogy maradjon a palotámban!

Három éjjel, három nap keresték a lantost mindenütt, de hiába, nem volt sehol. A cár parancsba adta, hogy minden zugot tegyenek tűvé, mert igen bánkódik, s fáj a szíve érte.

A negyedik nap reggelén a cár egyszeriben édes lantmuzsikát hallott a kert felől.

– Ő az! – kiáltott fel. – Lehetetlen, hogy tévedjek!

Udvaroncaitól kísérvé a kertbe sietett, s már messziről megpillantotta a lantost, aki egy virágos réten állt a szökőkút közelében. Mikor közelebb ért,

hát látja ám, hogy a zenész nem más, mint az ő felesége, aki cárnéhez illő pompás ruhát visel, ám a haja még mindig olyan rövid, akár egy férfié. A cárné csak játszott és mosolygott, a dal végeztével aztán így szólt a cárhoz:

– No, férjuras, neked is tetszett-e úgy a muzsikám, mint a keleti szultánnak a távoli birodalomban?

A cár szóhoz sem jutott nagy csodálkozásában.

– De... akkor... te lettél volna a lantos? – kérdezte aztán.

– Én voltam bizony – felelte a cárné. – Én eszeltem ki ezt a cselszövést, hogy megmentsem a leányunkat meg a vagyonunkat is. Kihívtam magam ellen a sorsot, temérdek kínt kellett kiállnom, nagy veszélynek tettem ki magam, de irántad érzett szerelmem vezérelt, s segített, hogy küldetésemet végrehajthassam.

– Én pedig még kételkedtem benned! – kiáltotta a cár meghatottan, szégyenkezve.

– Ami elmúlt, elmúlt – szólt a cárné. – Most a hazatérteket kell megünnepelnünk, nem érdemes a múlton borongani. Tekintsünk inkább a jövőbe...

– A jövőben nem ítélekem majd ilyen meggondolatlanul! – fogadkozott a cár.

Fényes ünnepséget csaptak, három éjjel, három nap állt a bál, tánccal, muzsikával, énekszóval...

*A mennyei lakomát
bizony közélről láttam;
kaptam három cukorkát,
a többit mind elhagytam.*